

2021-06-29
Dnr 2021:995
1 (7)

Karlskrona kommun
kunskapsforvaltningen@karlskrona.se
Ehrenswärdska gymnasiet
marcus.bostrom@karlskrona.se

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Ehrensvärdska gymnasiet i Karlskrona kommun. Huvudman för skolan är Karlskrona kommun. Totalt 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. Ehrensvärdska gymnasiet är en av dessa. På skolenheten går 215 elever på något av enhetens följande yrkesprogram: vård- och omsorgsprogrammet, hantverksprogrammet och barn- och fritidsprogrammet. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 25 maj 2021 av utredarna Ana-Maria Koci Spång och Marita Bergman. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-06-29
Dnr 2021:995
2 (7)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Ehrens värdska gymnasiet i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet, men att utvecklingsområden finns.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier rekommenderar Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete inleds med att

- följa upp och analysera skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

Elever får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att eleverna vid Ehrens värdska gymnasiet ges information på olika sätt inför val av behörighetsgivande kurser. Studie- och yrkesvägledaren besöker alla klasser och informerar inför kursvalen i år 1 och även i år 2.

2021-06-29
Dnr 2021:995
3 (7)

Rektorn uppger i intervjun att studie- och yrkesvägledares uppdrag är att ge eleverna en så heltäckande bild som möjligt och visa dem vilka kurser de behöver för ett visst yrkesmässigt vägval. Studie- och yrkesvägledaren anpassar informationen utifrån elevernas intressen och lägger stor vikt vid att vidga perspektivet och visa på olika valmöjligheter efter gymnasiet. Lärarna ansvarar främst för information kring innehållet i kurserna och skillnaderna i svårighetsgrad mellan de olika kurserna. För att synliggöra kursens innehåll ytterligare har skolan en så kallad provlektion där lärarna presenterar kurserna och vilken typ av uppgifter som ingår. Vidare framgår att vårdnadshavare bjuds in till föräldramöte där de bland annat informeras om de olika möjligheter som finns för eleverna att få den behörighet som krävs till högskola.

Granskningen visar också att alla elever erbjuds individuella vägledningssamtal för att diskutera sina val och det finns även möjlighet att prata om studieval vid utvecklingssamtalen. Eleverna uppmanas att boka in sig på ett individuellt vägledningssamtal och att inte vänta med det. Eleverna har även möjlighet att boka in flera vägledningssamtal.

Utbildningen är organiserad så att eleverna ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Av granskningen framgår att alla elever har möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser. I intervjuer med skolans studie- och yrkesvägledare framkommer att skolan har planerat och organiserat för att underlätta för elever att läsa behörighetsgivande kurser genom att tre gymnasieskolor i kommunen samarbetar kring kurser inom det individuella valet och de behörighetsgivande kurserna. Detta ger eleverna flera alternativ och möjligheter. Tiderna på kommunens skolor är synkroniserade och ligger på tisdagar och torsdagar i form av två block. Kursen svenska 2 ingår i elevernas programgemensamma kurser och eleverna läser kursen i år 2. Eleverna kan inom det individuella valet eller som programfördjupning välja att läsa engelska 6 fördelat på år 2 och år 3 och svenska 3 i år 3. Frisöreleverna behöver även läsa in svenska 2 då kursen inte ingår i deras gemensamma utbud, vilket ger eleverna ett utökat program om de väljer att läsa samtliga behörighetsgivande kurser. Krockar med elevernas arbetsplatsförlagda lärande, APL, undviks genom att arbetsplatserna där APL sker, känner till schemapositionerna på tisdagar och torsdagar och anpassar sig efter det.

I granskningen framkommer också att elever har möjlighet att få stöd i de behörighetsgivande kurserna och de uppmanas att använda stödet. Skolan har avsatt en dag i veckan då elever kan få stöd. Huvudlärarna samarbetar med stödlärare som ger dem information om vad eleven behöver arbeta med. I kursen svenska 3 har skolan ett tvåläraarsystem eftersom elever som går yrkesprogram enligt rektorn ofta har svårt med de teoretiska kurserna. Specialläraren är även inne i klasserna vid behov.

Rektorn följer inte upp elevernas val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att det inte sker någon kontinuerlig uppföljning eller utvärdering av hur och varför eleverna väljer respektive inte väljer att läsa kurser som ger grundlägg-

2021-06-29
Dnr 2021:995
4 (7)

gande behörighet. Rektorn säger emellertid i intervju att skolan årligen gör en sammanställning av antalet elever som väljer de behörighetsgivande kurserna och att de kan se vissa mönster och skillnader mellan programmen. I intervjun med rektorn framkommer också att skolan nu planerar att ta fram en skolutvecklingsplan med en nulägesanalys, där sammanställningen av antalet elever som valt de behörighetsgivande kurserna kommer att ingå.

Rekommendation

Sammanfattningsvis visar granskningen att eleverna på Ehrens värdska gymnasiet har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för att få grundläggande behörighet till högskola. Eleverna får information och individuell vägledning inför val av behörighetsgivande kurser och skolan har organiserat och planerat utbildningen så att det ska bli enkelt för elever att välja kurserna.

För att ytterligare höja kvaliteten i utbildningen rekommenderar Skolinspektionen att rektorn följer upp och analyserar hur och varför elever väljer att läsa eller väljer att inte läsa kurserna som ger grundläggande behörighet. Rektorn skulle exempelvis kunna analysera skillnader mellan program och kön för att öka medvetenheten kring bakomliggande orsaker till elevernas val. En ökad kunskap om orsakerna till hur olika elevgrupper väljer kan leda till att skolan får syn på eventuella hinder till att elever inte väljer att läsa vissa kurser. Utifrån den kunskapen kan skolan vid behov anpassa informationsinsatser och sin organisation för att underlätta för eleverna att göra medvetna val.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ylva Gunnars

Beslutsfattare
Signerat av: Ylva Gunnars

X Ana-Maria Koci Spång

Föredragande
Signerat av: Ana-Maria Koci Spång

I handläggningen av ärendet har även utredaren Marita Bergman deltagit.

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.